

עמ"ת 32062/10/14 - ע' ש' י' נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט דוד מינץ

27 אוקטובר 2014

עמ"ת 32062-10-14

בעניין: ע' ש' י' ע"י ב"כ עו"ד ארז בר-צבי

העורר

- נ ג ד -

מדינת ישראל באמצעות לשכת תביעות
ירושלים, עו"ד אמיר כהן

המשיבה

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט השלום בירושלים (כב' השופטת יעל ייטב) מיום 14.10.14 בתיק מ"ת 20306-10-14, במסגרתו הורה על מעצרו של העורר עד למתן החלטה אחרת.

הרקע לערר והחלטת בית המשפט קמא

1. ביום 13.10.14 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירה של אימים כלפי אשתו, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), וזאת בנוכחות שוטרי תחנת המשטרה אליה הובא לאחר פניית האישה למוקד 100 במשטרה ודיווחה של האישה על תקיפה פיזית של העורר וחששה ממנו. האישה - יחד עם אדם אחר - התקשרו למוקד 100 והתלוננו על אלימות פיזית של העורר כלפי האישה, אשר נאלצה, לדבריהם, להתחבא מפניו בשירותים ולבסוף לברוח מהבית. באותה שיחה עלה החשש של האישה מפני העורר, והאישה ביקשה מהשוטרים שירחיקו אותו ממנה. העורר הובא לתחנת המשטרה, שם טען שהוא יכול לברוח גם מהכלא ולהרוג את אשתו.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 14.10.14 הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד להחלטה אחרת, ועל הזמנת תסקיר מבחן בעניינו של העורר, וזאת עד ליום 9.11.14. בית המשפט קבע כי על אף שקיימת אינדיקציה בחומר החקירה לכך שהעורר שתה אלכוהול במהלך היום, לא ניתן ללמוד ברמה הנדרשת שהעורר לא היה מודע למעשיו בשל שכרות. גם אם יהיה מקום להעלות שאלה זו בהליך העיקרי, בשלב זה די בחומר הקיים כדי לבסס קיומן של ראיות לכאורה. ועוד, מחומר החקירה עולה כי לעורר רמת מסוכנות גבוהה - על רקע העובדה שהליך אחר בגין עבירה דומה תלוי ועומד נגדו, הרקע הפסיכיאטרי שלו, כמו גם העובדה כי הוא אינו נוטל את תרופותיו הפסיכיאטריות ושהוא צורך משקאות אלכוהוליים.

טענות הצדדים

3. כנגד החלטת בית המשפט קמא טען ב"כ העורר כי לא קיימות ראיות לכאורה להוכחת עבירת האיומים. הדברים שיוחסו לעורר הושמעו לאוזני שוטרי התחנה, ולא לאוזני אשתו, ואין בהם כדי "להטיל מורא" ולערער את שלוותו של "השוטר הסביר" אשר נחשף לדברים. ועוד, אין חולק כי בחומר הראיות אינדיקציות משמעותיות לכך שהעורר היה במצב של שכרות, אף אם נחלקו העורר והמשיבה בשאלה האם שכרות זו מגיעה כדי שלילת האפשרות להוכיח קיום יסודות העבירה (הדורשת מטרה מיוחדת). די באינדיקציות אלה - המעוררות ספק סביר באשמת העורר - כדי לפגוע בעוצמת ה"ראיות לכאורה".

4. זאת ועוד, שגה בית משפט קמא כאשר קבע את מסוכנותו של העורר על בסיס בחינת עברו. עבירת איומים כשלעצמה אינה מקימה חזקת מסוכנות, אך יכולה להוות רק ראיה למסוכנות המאיים, בהתחשב בטיב הדברים והקשרם, בהתאם למכלול נסיבות העניין. חזקה זו אינה קמה בענייננו, משנאמרו הדברים בשכרות, וב"עידנא תריתחא" ולא במעשה מתוכנן מראש. עוד טען ב"כ העורר כי הדחייה הארוכה לצורך קבלת תסקיר מבחן, כפי שנקבעה על ידי בית המשפט (עד ליום 9.11.14), אינה מידתית בנסיבות תיק זה, ועל בית המשפט היה לבחון חלופת מעצר אף ללא קבלת תסקיר.

5. מנגד, המשיבה תמכה את טיעוניה בהחלטתו המנומקת של בית משפט קמא. לדבריה, בצדק קבע בית משפט כי מסוכנותו של העורר הינה גבוהה, ואין הוא ראוי לאמון בית המשפט. זאת לאור עברו הפלילי (לעורר 4 הרשעות קודמות בגין תיקי אלימות, איומים ותקיפת בת זוג, ואף הוגש נגדו כתב אישום בתיק נוסף בגין איומים ותקיפת בת זוג), הרקע הפסיכיאטרי, אי נטילת תרופות, והעובדה שהוא שותה משקאות אלכוהוליים. ועוד, צדק בית המשפט קמא כאשר קבע כי לא ניתן ללמוד מחומר החקירה ברמה הנדרשת כי העורר לא היה מודע למעשיו בשל שכרות, כאשר הוא עצמו טען בחקירתו כי לא היה שיכור. עוד טענה המשיבה, אין לקבל את טענת ב"כ העורר לפיה מתגבשת עבירת איומים רק כאשר נשוא האיום שומע בעצמו את האיום. בנסיבות אלו, טענה המשיבה כי אין מקום להתערבותה של ערכאה זו.

דין והכרעה

6. טענתו הראשונה של ב"כ העורר נוגעת אפוא, לשאלת הוכחת קיומן של ראיות לכאורה לביצוע העבירה. העורר ביסס את השגתו בהקשר זה על שתי טענות שונות. האחת, כי עבירת איומים כלפי האישה לא ניתנת להוכחה אף לכאורה, מכיוון שדברי ה"איומים" הושמעו לאוזני השוטרים בלבד. והשנייה, כי לאור העובדה שהעורר היה שיכור בעת ביצוע המעשים האמורים, חל הסייג הקבוע בסעיף 34ט לחוק העונשין, לפיו לא ניתן להרשיע מי שביצע עבירה זו בהיותו במצב של שכרות.

7. דין טענותיו של העורר להידחות. באשר לטענתו הראשונה, כפי שגם הדגיש ב"כ המשיבה, בעניין **לם** (רע"פ 2038/04 **לם נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4) 96 (2006)) נפסק זה מכבר כי גם כאשר נשמעת אמירה של איום באוזני אדם אחר שאינו "מושא האיום", יכולה היא לעלות כדי "איום" אסור. אין צורך בהוכחת "זיקת עניין" - היינו, קשר כלשהו בין מי שקלט את האיום לבין מושא האיום. נסיבה של "זיקת עניין" תבחן על רקע שאר נסיבות המקרה, כאשר

ביטוי יכול להיחשב כאיום - על אף היעדרה של "זיקת עניין" - בשל מהותה וחומריתה של האמירה. בין היתר, יש לבחון את מכלול הנסיבות בהן נמסר הביטוי, ואת הרקע לביטוי.

8. אין לבחון את הביטוי שנאמר בתחנת המשטרה במנותק מהאירועים שקדמו לו. בהקשר זה, לדברי האיום קדמה התנהלות אשר גרמה לאשתו ולאדם נוסף לפנות למוקד 100 במשטרת ישראל. אין ספק כי ה"איום", גם אם הושמע שלא בפני האישה, אלא רק בפני השוטרים, לא נאמר "בחלל ריק" כי אם על רקע של התגוששות עם האישה. באותה שיחת טלפון למוקד 100, דברי האישה והאדם הנוסף שעמה, מבטאים פחד ובהלה מפני ההתרחשות שקרתה באותה עת (האישה: "בעלי עכשיו תקף אותי" ... "כואב לי כל היד" "אני רוצה שמחר אתם מרחיקים אותו..."; אדם אחר: "היא מפחדת, היא מפחדת שאתם תבואו אליו..."), "רק אני אומר לכם שלא ירצח אותה, הוא יכול להרוג אותה". גם מדו"ח הפעולה מיום 9.10.14, שנערך על ידי השוטר שטיפל באירוע, תועדה שיחת טלפון של השוטר עם האישה, לאחר שהגיעה הניידת לביתה, והיא שהתה בבית הוריה, ובה היא חזרה על הדברים לפיהם הותקפה על ידי העורר וציינה את החשש שלה ממנו. על אף שבסופו של יום לא הוגש כתב אישום בגין האירועים בגינם פנתה האישה למוקד 100, הרי שיש בשיחה זו ובשיחה שהתקיימה עם השוטר עת הגיע לביתה, ובמידע העולה משיחות אלה לכאורה, כדי לתאר את תמונת הרקע שקדמה לרגע בו נאמרו דברי ה"איום" עצמו. ועוד, באשר לבחינת תוכנו של הביטוי עצמו, אין מדובר בביטוי בעל משמעות גבולית, כי אם בביטוי הממוקם ברף החמור של ביטוי "איום" - בהם מבטא אדם את כוונתו לפגוע בזולת או אף ליטול את חייו. בשלב זה, די באמור - כפי שגם נטען על ידי המשיבה - על מנת לבסס קיומן של "ראיות לכאורה".

9. ובאשר לטענת ב"כ העורר כי שכרותו של העורר בעת ביצוע המעשים המיוחסים לו לכאורה, מסכלת אפשרות העמדתו לדין - כמו גם את האפשרות לטעון לקיומן של "ראיות לכאורה" - לאור הסייג הקובע בסעיף 34ט לחוק העונשין. בצדק קבע בית המשפט קמא כי אין בעצם העובדה שקיימות אינדיקציות בחומר החקירה לכך שהעורר שתה משקה אלכוהולי במהלך אותו יום, כדי לפגוע בטענה כי התביעה הרימה את הנטל, בשלב זה, להוכחת קיומן של ראיות לכאורה לביצוע העבירה. החשוד עצמו טען בחקירתו כי לא שתה "הרבה" אלכוהול, ולא היה שיכור באותה עת (הודעת חשוד מיום 10.10.14, עמ' 2, שורות 17-21), ועל כן בשלב זה ניתן לייחס משקל נמוך לאמור בדו"ח הפעולה מיום 9.10.14, בו ציין השוטר שטיפל באירוע כי "החשוד נראה שיכור".

10. הלכה היא כי בדין בשאלה האם קיימות ראיות לכאורה, במסגרת בקשה לעצור נאשם עד תום ההליכים נגדו, על בית המשפט לבחון אם קיים סיכוי סביר שעיבודן של הראיות הגולמיות שהוצגו בפניו יוביל בסיום המשפט להוכחת אשמתו של הנאשם (בש"פ 8087/95 **זאדה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(2) 133 (1996)). במקרה זה, התביעה יצאה ידי חובתה ברמת ה"לכאורה" מבחינת סיכויי ההרשעה, מבחינה עובדתית ומשפטית. זאת במיוחד שעה שאין חולק - והעורר גם לא הכחיש - כי הדברים שנטען כי נאמרו על ידו, אכן נאמרו על ידו. מכל מקום, השאלות המצויות במחלוקת בין הצדדים - הן השאלה המשפטית (האם השמעת האיומים באוזני השוטרים בלבד, ולא באוזני האישה, מבססים יסודותיה של עבירת איומים), והן השאלה העובדתית (האם היה נתון העורר במצב של שכרות בעת ביצוע המעשים המיוחסים לו) - מקומן להתברר בהליך העיקרי, ולא לעת הזאת (וראו: בש"פ 3476/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.5.13)). אף אם איזו משאלות אלו מעלות "מורכבות" מסוימת, עסקינן בשלב זה בבחינה "לכאורה" בלבד מבחינה עובדתית ומשפטית, ואין במורכבות כדי לטשטש את עוצמתן של הראיות לכאורה המאששות את עיקרי העובדות המנויות בכתב האישום (ראו: בש"פ 8373/13 **כעאבנה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 1.1.14)).

11. אף דין טענת ב"כ העורר כי בית המשפט קמא הדגיש יתר על המידה את עברו של העורר, ונתן משקל רב לרכיב זה בעת קביעת מסוכנותו - להידחות. כפי שכבר נקבע בעבר, כשעילת מעצר מבוססת על עבירת איומים, יש לבחון אם נשקפת סכנה מהנאשם מעצם אמירת האיומים, ואם קיים סיכוי שהנאשם יממש את האיומים. כך יש לבחון, בין היתר, את תכנם המילולי של האיומים, את הביטוי החיצוני שלהם, את טיבו, אופיו ותוכנו של אותו ביטוי חיצוני, את הרקע לאיומים, את אישיותו של הנאשם, את אופי מזגו, את עברו ואת אורח חייו (בש"פ 4273/98 **גולן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 12.7.98)). בבחינה האם נשקפת סכנה מנאשם מעצם עבירת האיומים, אין מנוס מהבחינה האם ביצע הנאשם מעשים דומים בעבר, וליתן לתשובה זו משקל רב בבחינת המסוכנות הצפויה ממנו. העורר כבר ביצע בעבר מעשים דומים, והורשע בהם. כך גם לרקע הפסיכיאטרי ולעובדה שהוא צורך משקאות אלכוהוליים השלכה רלוונטית ומשמעותית לעניין בחינת "אופי מזגו" של העורר ו"אורח חייו", ובדין נתן לכך בית המשפט את התייחסותו בעת קביעת רמת המסוכנות הנשקפת מהעורר.

12. ואומנם, יש וברור מהנסיבות, שהדברים נאמרים שלא מתוך כוונה להוציאם לפועל ויש וברור ההיפך מכך (בש"פ 4273/98 בעניין **גולן**). ברם, בענייננו, ובנסיבות העניין, כלל לא הובהר שמדובר בטווח המקרים בהם הדברים נעשים "שלא מתוך כוונה להוציאם לפועל". אף אין להקל ראש באיומים מסוג האיומים שהופנו כלפי האישה, כאשר להתנהלות כזו עשויה להיות משמעות טראגית (ראו גם: בש"פ 4678/98 **סאלח נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 30.7.98)). אף לכך שהאישה "חזרה" בה לבסוף מתלונתה המקורית, אין ליתן משקל מכריע בנסיבות אלה, כאשר אין חולק כי ה"איומים" נשוא כתב האישום שהוגש בסופו של יום נגד העורר, נשמעו לאוזני השוטרים בלבד, והאישה לא יכלה "לחזור בה מתלונתה" לגביהם (מעבר לאמור, אף יש להדגיש כי "חזרה" מתלונה בנסיבות של מערכת יחסים משפחתית מורכבת, המדרבנת מתלוננת לחזור בה מתלונתה, יש לבחון בזהירות רבה, וראו למשל: ע"פ 11847/05 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם בנבו, 23.7.07)). ועוד, טענת העורר כי הדברים נאמרו ב"עידנא תריתחא" ולא במעשה מתוכנן מראש, אין בה כדי לערער את רמת מסוכנותו. אף מעשה שאינו מתוכנן מראש, ונעשה מתוך רוגז רגעי, עשוי להיות מסוכן ביותר ואף קטלני. אף ניסיונו להצדיק את מעשיו - "סתם אמרתי את זה", לא מתכוון לזה" (הודעת חשוד מיום 1010.14, עמ' 2 שורה 25) - אינו מפחית מהחשש כי העורר עשוי אף לנסות להוציא את דבריו לפועל. ואולי דווקא העובדה שהעורר לא חשש להביע איומים מסוג זה בתחנת משטרה, בפני נציגי מערכת אכיפת החוק, עשויה להצביע על רמת מסוכנות גבוהה אשר עשויה להתפרץ ללא שליטה ובקרה.

13. אף אין לקבל את טענת ב"כ העורר כי בנסיבות העניין היה על בית המשפט קמא לבחון חלופת מעצר, ללא המתנה ארוכה לקבלת תסקיר מבחן. אך ראוי במקרים כגון אלו שהחלטה בדבר שחרורו של נאשם לחלופת מעצר תתבסס על עמדה מקצועית של שירות המבחן, משום שתסקיר כזה משמש ככלי עזר אפקטיבי מקום בו נדרש בית המשפט לבחון את המסוכנות הנשקפת מן הנאשם ואת האפשרות לאיינה באמצעות חלופה הולמת (ראו: בש"פ 6470/10 **בן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 8.9.10)). השאלה היא, האם בנסיבות העניין ראוי היה כי בית המשפט יעשה שימוש בסמכותו להורות על שחרור לחלופת מעצר, טרם שהוכן תסקיר. בענייננו, בהקשר זה, יש להתחשב בעוצמת הראיות (כאשר האירוע נשוא כתב האישום בוצע כולו לאוזני שוטרים ששהו בתחנה, כאמור, ואמירת הדברים לא הוכחשה), כמו גם בעברו הפלילי של העורר (ראו למשל: בש"פ 9537/09 **גדבאן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 2.12.09)). אין חולק כי בעברו של העורר הרשעות פליליות בעבירות איומים, אלימות ותקיפה, כמו גם הליך תלוי ועומד בגין איומים ותקיפת בת זוג. לכך יש לצרף גורמים נוספים, שלא הוכחו על ידי העורר, אשר אך מגבירים את מסוכנותו (מצבו הפסיכיאטרי, והעובדה שהוא צורך משקאות אלכוהוליים). בנסיבות אלה, אפוא, החלטת בית המשפט כי מקרה

זה איננו מתאים לשחרור בלא בחינת חלופת מעצר בידי שירות המבחן, היא מאוזנת ואין מקום להתערב בה. ממילא, כאשר מחליט בית המשפט להסתייע בשירות המבחן ומורה על הכנת תסקיר, ראוי להעניק לשירות המבחן זמן סביר להכנתו.

הערר נדחה אפוא.

בהתאם להסכמת ב"כ הצדדים, המזכירות תשלח לב"כ הצדדים את ההחלטה בפקס'.

ניתנה היום, ג' חשוון תשע"ה, 27 אוקטובר 2014, בהעדר הצדדים.